

Posudek na bakalářskou práci Štěpána Braňky “Human Corruption and Dystopian Motifs in Anthony Burgess’ *A Clockwork Orange* and George Orwell’s *1984*”

Bakalářská práce Štěpána Braňky se zabývá tématem lidské zkaženosti a dystopickými motivy ve vrcholných dílech dvou předních britských vizionářských spisovatelů dvacátého století, *1984* (1949) George Orwella a *A Clockwork Orange* (1962) Anthonyho Burgesse. Ačkoliv oba romány predikují nepřilíživě vzdálenou neradostnou budoucnost Anglie, v mnoha ohledech se jedná o značně odlišná pojetí žánru dystopického románu, ať v rovině charakteristiky hlavního představitele, dominantního politického systému či režimu či v rovině konstrukce samotného příběhu. Přesto je v nich však možné vysledovat několik klíčových podobností, jako například zásah vládnoucích mechanismů do osobních svobod člověka, všudypřítomná morální a etická korupce či zásadní role jazyka a jeho potencionálního zneužití pro politické, ideologické a jiné účely. Bez zajímavosti jistě není ani to, že jednotlivé dystopické společnosti zobrazené ve vybraných románech jsou motivovány odlišnými společenskými, politickými a kulturními okolnostmi i rozdílnými osobními zkušenostmi jejich autorů, odlišné jsou také intence za jejich napsáním. Proto považuji takové srovnání za velmi podnětné téma představující pro jeho autora zajímavou výzvu k demonstraci jeho schopnosti analytické a interpretační práce s textem.

Jak sám autor uvádí, těžištěm práce je srovnání vybraných dystopií z různých hledisek která lze vysledovat do jisté míry ve všech čtyřech románech, jako například násilná redukce lidské svobody a možnosti volby, role policie, zneužití jazyka či překrucování historie pro politické a mocenské účely. Veškerá tato hlediska jsou popsána a porovnána velmi precizně a výstižně s citem pro detail. Předností práce je také její jasná a přehledná organizační struktura – celá práce je velmi koherentní, jen minimálně odbočuje od svého ústředního tématu, její rozdělení do jednotlivých kapitol jasně odráží autorův myšlenkový postup i strukturu jeho argumentace. Autor dobře a citlivě pracuje s primárními i sekundárními zdroji, jeho citace jsou výstižné a vždy ilustrují jeho myšlenky či teze. Práce je také napsána čtivým stylem a jazykem, drobné gramatické a lexikální nepřesnosti výrazně nenarušují její celkový dobrý dojem. Je nutné ocenit, že se autorovi úspěšně daří nalézt politickou rovinu příběhu v *A Clockwork Orange*, která je čtenáři velmi často opomíjena, a navíc podpořit svou argumentaci adekvátními citacemi z románu (str. 18-19). Tím srovnání s politicky mnohem explicitnějším Orwellovým románem získává na potřebné komplexnosti a vyváženosti.

K práci mám jen pár výhrad. Není jistě náhodou, že se takřka veškeré velké dystopie 20. století odehrávají ve městech, a autor práce si je toho vědom když na začátek praktické části zařazuje kapitolu „Atmosphere of the Cities“. Domnívám se nicméně, že tato by si, zejména v případě Londýna v *A Clockwork Orange*, zasloužila více pozornosti a ucelenější srovnání (které je částečně naznačeno i v následující kapitole). Druhá připomínka se týká kapitoly III.6 „Newspeak and Nadsat“ – ačkoliv nelze nesouhlasit s tím, co autor v kapitole zmiňuje, postrádám zde nějakou výraznější spojitost s ústředním tématem práce, tedy lidskou zkažeností a dystopickými motivy. Přeci jen lingvistická a lexikální analýza jazyků „Newspeak“ a „Nadsat“ působí bez zařazení do širších tematických souvislostí poněkud izolovaně a nedořečeně (ačkoliv se o toto syntetické čtení autor pokouší v závěru práce na str. 29). Na závěr bych si dovilil i trochu zapolemizovat s větou „*1984* has always been less likely to become a reality than *A Clockwork Orange*“ – zde by bylo opravdu dobré být poněkud konkrétnější, neboť v kontextu evropských dějin minulého století to byl právě Orwellův svět jenž na mnoha místech došel takřka naprostého svého hrůzného naplnění.

Přestoto se domnívám, že bakalářská práce Štěpána Braňky je zajímavá, dobře strukturovaná, a podepřená znalostí a využitím primárních i relevantních sekundárních zdrojů.

Proto práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení **výborně až velmi dobře**, v závislosti na průběhu obhajoby.

V Praze 9.9. 2011

.....
PhDr. Petr Chalupský, Ph.D.
vedoucí práce